

KULTURMILJØER - LOHALS

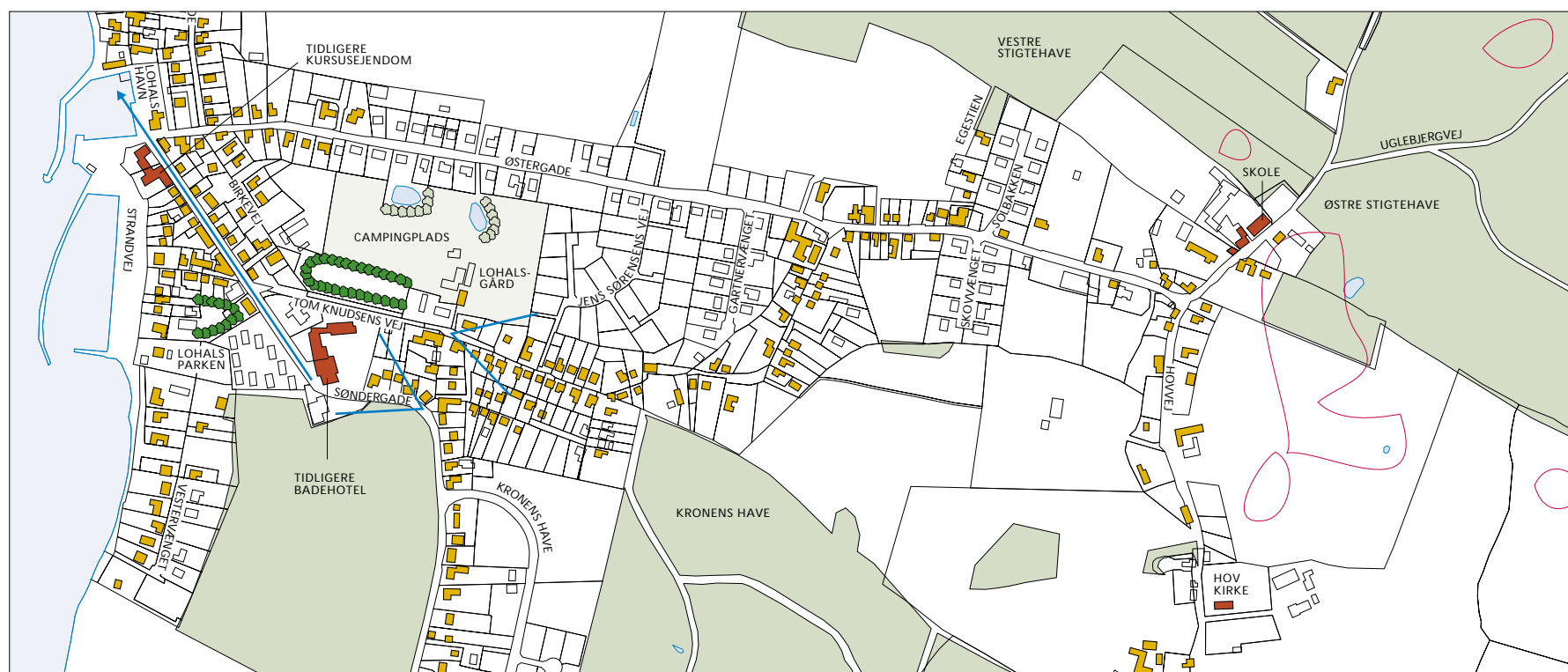
Lohals er en af Langelands fire gamle færgehavne. Den sidste færge sejlede i 1998, da forbindelsen til Korsør blev indstillet.

Det gamle fotografi giver et godt indtryk af det mondæne liv blandt datidens badegæster. Foto fra begyndelsen af 1940'erne.

På Tom Knudsensvej er husenes placering stramt styret af vejbyggelinjen.

Lohals, 1:8.000

Havet er udgangspunkt for kulturmiljøerne omkring Lohals med fiskeri, færgefart, sommerturisme og badehoteller.

Med 1800-årenes paket- og rutfart voksede Lohals' betydning som udskibningssted. Allerede i 1850 kunne passagerer fra Hov to gange om ugen stige på hjuldamperen Zephyr, der gik i regelmæssig fart med gods og passagerer mellem København og Rostock. En egentlig havn blev anlagt 1860-1861, og i løbet af de følgende par årtier kom der vækst i det lille bysamfund. I 1873 fandtes 52 hjemmehørende fartøjer.

1921 kaldes Lohals for en ladeplads med 156 gårde og huse. Befolkningen var steget stærkt fra 501 i 1911 til nu 609, og der var opført bl.a. badehotel og adskillige badepensionater. I de følgende år kulminerede udviklingen.

I 1869 begyndte overfarten til Korsør. Den ophørte med udgangen af 1998. Forbindelsen var en væsentlig

årsag til, at Hov Nordstrand kunne udvikle sig til en stor sommerhuskoloni.

Allerede i 1919 opførte velhavende borgere fra København de første sommerhuse. Turismen udgør fortsat en stor del af erhvervsgrundlaget for området.

Foruden kolonien på Nordstrand, er der i 1970'erne udstykket et meget stort sommerhusområde syd for byen ved Stoense Udflytter.

Lohals' byudvikling har først og fremmest fundet sted omkring havnen og byens indfaldsvej fra syd. I 1900-årene voksede byen ind i landet ad to parallelgader, der omkransede et stort grønt område.

Her ligger Lohalsgård med campingpladsen. Mod øst løber gaderne sammen i et enkelt forløb videre frem til landevejen mod Hov. Her står den relativt nye kirke, tegnet af arkitekt A. H. Klein, fra 1870'ernes begyndelse.

Bebyggelsen langs Tom Knudsensvej, den sydligste af de to parallelveje, udgøres af beskedne fiskerhuse af samme beskaffenhed, som kendes fra Bagenkop. Husene er opført efter en byggelinje i den samme gadefront, hvilket, sammen med husenes ensartede udformning og placering, giver bebyggelsen en arkitektonisk fasthed.

Badehotellet, som i dag er indrettet til plejehjem, ligger i den sydlige ende af hovedgaden, lige hvor vejen svinger ind i byen. Bygningen, en stor hvidmalet, tre-etagers kasse med en fremskudt stueetage, er typisk for de tidlige 1900-års badehoteller.

Selv om bygningen i dag fremtræder stærkt ombygget, får man en god fornemmelse af det format, som den oprindeligt har repræsenteret.

KULTURMILJØER - SPODSBJERG

Spodsbjerg rummer betydelige, men stærkt fragmenterede rester fra forskellige tidsperioder. Fra færgeleje og fiskerflække over stations- og badeby til den nuværende situation, hvor færgefarten og især turismen udgør et væsentligt fundament for byens økonomi. Den stærke sammenblanding af ældre og helt moderne miljøer er ret usædvanlig for Langeland. Det mest helstøbte miljø findes omkring de tre havne: Færgehavnen, fiskeri- og lystbådehavnen.

Færgestedet Spodsbjerg nævnes første gang i 1472, men er formentlig ældre. Herfra foregik sejladsen til Lolland fra en lille færgebro. Der opstod også et ubetydeligt fiskerleje, måske i renæssancetiden. Stedet var tillige udgangspunkt for omegnens bondefiskere. I 1858 nævnes det, at beboerne i Spodsbjerg har nogen bifortjeneste ved søfart og fiskeri. Men allerede i 1873 anføres, at der ved Spodsbjerg har dannet sig et fiskeriselskab, som har en betydelig bedrift.

I 1884 blev der anlagt en dampfærgebro med anlægsplads på nordsiden. Det skete efter at Sydfynske Dampskibsselskab havde overtaget færgefarten. På sydsiden opstod med tiden en lille fiskerihavn bag en mindre mole, som udgik fra dampskibsbroen.

Spodsbjerg med sine udstrakte strande blev endvidere et søgt badested. Der opførtes et badehotel i begyndelsen af 1900-årene. Det gamle imponante hotel med søjlebårne altaner til havsiden kan stadig ses på hovedgaden. De første sommerhuse ved Drejet blev bygget. Siden har sommerhusbyggeriet præget Spodsbjerg på afgørende vis. Især i 1960'erne og 1970'erne voksede antallet af nye sommerhuse dramatisk.

I 1994 blev en stor lystbådehavn med 180 pladser anlagt for at skabe mere plads til fritidssejlerne. Også færgehavnen er blevet udbygget. En ny hurtigrute åbnede i 1975. Den krævede nyt færgeleje, ventesal og vejforbindelse. Ruten har siden fået en del konkurrence fra Storebæltsbroen.

Spodsbjerg er vel nok Langelands mest sammensatte bymiljø. Her støder nyt og gammelt sammen ganske uformidlet. Fantasien har fået lov at blomstre med sommerhuse i mange udgaver.

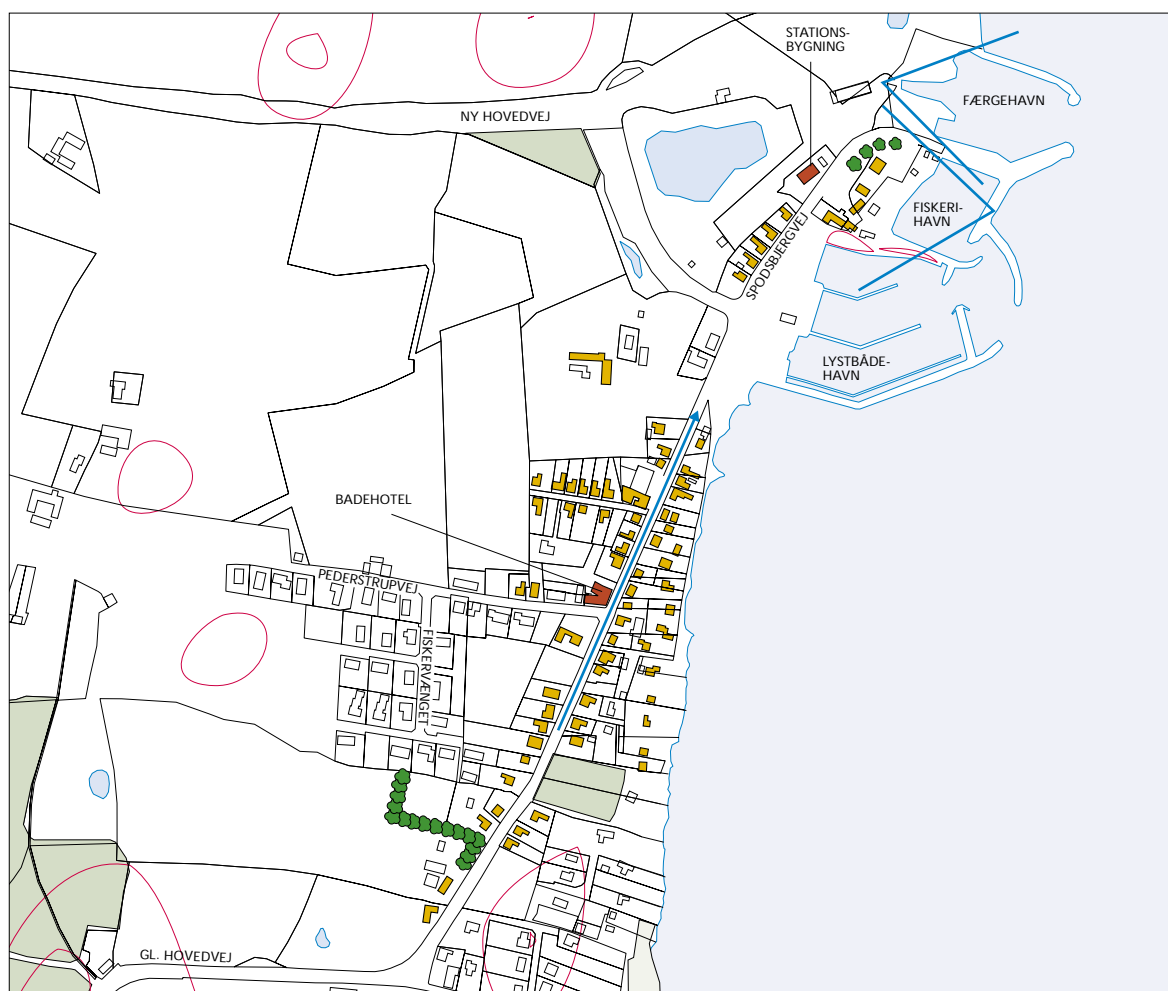
Foran tilkørselsarealerne til færgen ligger Langelandsbanens fornemme stationsbygning, som i Spodsbjerg har fået sin helt egen udgave. Pudset og rødmalet og med et imponant midterparti, adskiller den sig fra banens øvrige stationsbygninger.

Spodsbjerg Station er, som de to øvrige af Langelandsbanens endestationer, ekstraordinært rigt udstyret.

Der er opført mange spøjse sommerhuse i Spodsbjerg. Fx her, hvor pagodetaget strækker sit beskyttende tagudhæng ud over husets firkantede kasser.

Spodsbjerg, 1:8.000

Der var format over datidens indkvartering. Her ses badehotellet Solvang fra 1913 på hjørnet af Spodsbjergvej og Pederstrupvej. Foto fra 1920'erne.